

ГОД. XXIII.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 22.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по је дан пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

РЕТКА ГЛУМАЧКА СЛАВА.

ПРИЧА ИЗ ГЛУМАЧКОГ ЖИВОТА, ОД САХЕР МАЗОХА.

Сноховска била је једна од најлепших жена и једна од најдаровитијих глумица, које су икада на позорници понеле лажан хермелински огртач. Она је представљала као глумица у лепом лавовском позоришту у Галицији. Једном се беше поболела и тек што се мало предигла, лекари јој саветоваху да иде у какво планинско место, да се надише чистог и свежег ваздуха, који јој беше веома потребан, да би се могла потпуно опоравити. Она заште подуже отсуство и добије га.

Ова слављена вештакиња имала је добру пријатељицу, удовицу, која је живела на свом пољском добарцету у округу Коломејском, крај реке Прута. Она седе и написа јој писмо и одмах обратном поштом добије срдачан позив, да што пре дође, али у истом писму била је и напомена, да се баш тада појавила у карпатским пределима хајдучка чета, коју предводи чувени харамбаша Столук, те су путеви у том пределу доста несигурни.

— Баш ћу с тога и да се кренем одмах на пут. — рече глумица весело. Ко зна, можда ћу доживети какво лепо изненађење, а тиме ће моје борављење у кршним, шумовитим пределима бити не само по здравље пробитачно но и интересантно.

После дугог путовања, које је трајало неколико дана и ноћи на поштанским колима, стиже Сноховска, полу мртва од умора, са својом старом собарицом у село Заробло, у коме је живела њена пријатељица са својом малом ћерчицом. Обе примише је са највећом радошћу.

Дворац ове удовице, племићке, лежао је више села Заробла на заравњу једног бре-

жуљка, у сред са свим одграђене и запуштене баште. Како дворац, тако и остале зграде, као: коњушнице, амбарови и друге потребне стаје биле су старе и доста опале. По оближњим дрветима гукали су дивљи голубови; на једном крову усправила се дуговрата рода па клепеће; испод стреја беху многобројне ласте начиниле своја округла гнезда. Овда онда дошла би и по нека лисица живини у посету, а по неке зимње и мрачне ноћи, засветлиле би се у башти и очи по неког гладног вука.

Место је ово било и усамљено и дивљачно, али се Сноховској оно врло допало. Са прозора њених соба, које јој је добра домаћица уступила, био је диван поглед на шумовиту околину и пенушаву реку Прут, и то јој је далеко више годило, но најсејајније просторије, у којима је у престоници живела.

Она се као какво дете радовала овом сеоском животу. Њу је занимало како се краве музу, како козе и овце пасу, како се секу дрва и жито жање, те је с тога ишла свуда са домаћицом у поље и шуму, у шталу и на пашњак. Особито је била усхићена кад је опазила једну пушчицу у кући. Са овом је она по неколико часова свакога дана ловила тице и вребала јастребове, који се беху навалили на живину, па кад би јој испало за руком, да по неког обори на земљу, онда би га поносно подигла и на какву мотку крај житнице обесила.

Прошло је већ три недеље. Лепа жена беше се већ са свим опоравила. Образи њени опет беху румени као ружица, очи јој се светлише радошћу и поносом,

но ипак овај сеоски живот поче да јој постаје досадан. Једне вечери у разговору са домаћицом, поче она живо да распутује за харамбашу Столука и његову дружину.

— Наши карпатски хајдуци, — рече домаћица, нису прости кокошари и лопови; али су, строго узев, противници племству и њиховој тиранској управи и одметнули су се у гору због нечовечног поступања племићких настојника, па тамо слободно живе и рат воде против силника и богаташа, а сиромашне људе никако не нападају, нити им какво зло чине.

— Дивота! — рече глумица, и запљеска радосно рукама. Не ћу пре одавде отићи док не видим те хајдуке, а највише би се радовала кад би ме случај навео да видим тога чувеног харамбашу Столука.

Племићка се прекрети.

— Не тражите сами ђавола, — рече она, — овакве ствари мање су романтичне из близа него из далека.

Неколико дана доцније, после једне ноћи не олује, беше освануо диван дан. У кући беше још све мирно, сви су још спавали само је Сноховска устала. Све-

же јутро мамило је у поље и лепа жена завеза своју густу плаву косу са првеном пантљиком, обуче своју кожом постављену кацабајку од љубичасте кадифе и упути се кроз поље право у шуму, која је била поред реке Прута. Дуго је она све тако ишла уз реку, прелазећи преко многих поточића и камења маховином обраслог. Идући тако све даље у гору, нађе се она на један пут на једној стени, која се беше наднела над једну провалију, кроз коју је јурио пенушави поточић. По стравима ове стене беше свуда зелена маховина, а по њој разно горско цвеће. Шарени детљићи играли су се уз дебла од дрвећа и весело су кључали по кори, а у висини је кружио орао. Сноховска застаде за неки тренутак, дубоко удишући свеж и мирисави шумски ваздух. Дивећи се овој природној лепоти и разгледајући око себе, спази она у близини на обронку стене један диван цвет. Она пође да га узбере и таман се саже, а камење се испод њених ногу одрони и она полете за њим у дубину. На своју срећу задржи се она за неке жиле, но и ове почеше да попуштају, али у исти мах дограбише је две снажне руке и нежно је спустише на земљу. (Наставиће се.)

И С Т И Ж И

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Роман сјајног младича“. Позоришна игра у 5 чинова, написао Октав Феље, превео Светозар Савковић, приказан 9 јуна 1898.)

Октав Феље је писац и љубимац француске аристократије. Може се рећи, да је он као писац своје врсти антипод натуралисти Емилу Золи. Што више тамни звезда писцу „Нане“, тим више посижу и опет људи за приповеткама и романима Октава Фељета, који је од свих писаца реалистично-романтичног правца знао најбоље погодити онај тон, који се тако радо слуша у будоарима и салонима аристократије. „Роман сиромашног младича“, као позоришна игра, има све врлине и све мане драматизо-

ване приповетке, т. ј. занимљиву садржину и више епски него драматски инсценисану радњу. Ипак се тај комад одржао ради јасне карактеризације главних особа: Маркиза Максима Одијота (г. Спасић) и лене Креолкиње Маргите, (гђа Марковићка). Психолошки momenti тога комада, нарочито приказ међу Максимом и Маргитом на градини, умирање старца Ларока (г. Лукић) и онај приказ на крају, где пада Максим на колена пред осиромашеном Маргитом, заиста су потресни и узвишени. Витештво Максимова и племенита поноситост Маргитина занимају од почетка до краја, те је тешко и помислити, да би се цела та позоришна игра другачије могла свршити, него ли се свршава.

Октав Феље је ненадмашан вештак у цртању поноситих женских карактера, који својом енергијом задивљују. Такви су му женски типови, осим Маргите, још: „Мала грофица“ и она и у својој страхови симпатична отровница у роману: „La morte“.

Комад ће се и код нас моћи још дуго одржати; највише ради тога, што су главне улоге у рукама тако врских сила, као што су гђа Марковићка и г. Спасић. Може се рећи, да су њих обоје, по свом индивидуалитету, управо као створени за те улоге.

Морамо признати, да су и те вечери постигли врхунац уметничког успеха. Једно и друго отменошћу и промишљеношћу игре могу нарочито приказ у кули сматрати управо ремек-делом вештине. Врло нам је мило, да је наша омиљена и духовита уметница гђа Милка Марковићка звала онај суперлатив у скали осећања место криком, што потреса живце, протумачити естетички удешеном вибрацијом гласа. То је оно што Лесинг сматра врхунцем уметности у свом Лаокону, и што негативним путем препоручује уметницима Шилер, пишући о фином и рђавом укусу. А шта да тек речемо о ванредно лепо изведеној улози г. Лукића, као старца Ларока. И маска, нарочито пак сцена пред самртним булазнењем, а особито приказ умирања: нешто је тако савршено лепо, те можемо рећи, да би та креација симпатичног нашег уметника била достојна једног Законија, Салвинија и једне Саре Бернардице. И пре је г. Лукић те приказе ванредно лепо приказао, али нам се чини, да је, као што смо извештени, гледајући Законија у сцени умирања од стрихнина пронашао још неке детаљне прте у приказу умирања, па је тако сада свој приказ те сцене, ако је могуће, још и усавршио. Већ ради тога ремек-приказа осигурано је тому Фељетову комаду место у репертоару нашег позоришта. Морам истакнути и лепо, елегантно држање г. Вујићке (Лароковица) и достојанственост г. Душановића у улози бележника Лобенена, прозаичност г. Тодосића у улози Бевалана, за тим дистингвирано приказивање г. Лукићке у улози љубоморне Хелујенове, добро погођену улогу гђе Тодосићке, као рођаке Ларокове, и вешто приказану улогу пастирчета (мали, даровити Драго Тодосић). Гђца Туцаковићева такођер је допринела свој делак ус-

пеху у целици и појединостима, а речем ли још, да нико није кварно леног утиска: мислим, да сам све рекао. Ипак је неко у велико сметао, а то је галерија, која је баналним смехом пратила најлепше и најпотресније приказе. Не би ли се то могло у будуће какогод запречити?

Ј. Хр.

ПОЗОРИШТЕ.

(Женски редитељи). Позната глумица бечког дворског позоришта, Адела Сандрокова, војује у повременом листу „Wiener Rundschau“ за то, да се допусти и глумицама да могу бити редитељи на позорници. Има, вели она, свакако позоришних дела, која су сасвим мушкога карактера н. пр. „Јулије Цезар“ „Разбојници“, „Виљем Тел“, „Натан мудри“, итд. Али има спет позоришних дела са свим женскога карактера, као: „Херо и Леандер“, „Сафо“, „Хеда Габлер“, „Усамљени људи“, и т. д. Мушки се, вели, не могу никако потпуно удубити у суштину женске природе, и само жена може проницавом оштрином ума свога приказати душу друге жене. Већ по свом занимању жена уме боље удесити собу за позорницу него мушко. До сада су глумице увек морале глумити у собама, које су мушки редитељи удешавали. Глумица у таквој соби никад се не осећа као код куће. А. Сандрокова тврди, да је у својим гостовањима, где је сама могла водити режију онако како јој се свидело, увидила, како су знатно олакшане биле тешкоће око удешавања позорнице за представу. На послетку А. Сандрокова жели, да би модерни женски покрет ушао и у сферу позоришног редитељства, те и ту извојевао женама право, које им припада по Богу и по правди и правци.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Ред позоришних представа.)

У недељу 14. јуна: „Рићокоса“. Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написао Ш. Лукачи, превео Ђ. П. Музика од Еркала.

У уторак 16. јуна први пут: „Јасмина и Ирена“. Драма у 5 чинава, написао Манојло Ђорђевић-Призренац.

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

19. Представа.

У ДУНЂЕРСКОМ ПОЗОРИШТУ.

У претплати 12.

У Новом Саду, у суботу 13. (25.) јуна 1898.

ПРВИ ПУТ:

ЛАЖНИ ЦАР ДИМИТРИЈЕ.

Историјска трагедија у 5 чинова, по Шилеровом фрагменту допунио и изradio Х. Лаубе,
превео др. Н. Ђорић. — Редитељ: Добриновић.

О С О Б Е:

Димитрије — — — — — Ружић.	Борис Годунов, цар — — — — — Лукић.
Жигмунд, краљ пољски (немо лице) — — — — — Поповић.	Аксинија, кћи му — — — — — С. Бакаловићка.
Арцибискуп гвезански — — — — — Душановић.	Кнез Шујски — — — — — Динић.
Кнез Лујо Сапјеха — — — — — Стојичевић.	Јов, патријарх — — — — — Тодосић.
Мничек, сендомирски палатин Николић.	Марфа, удовица цара Ивана С. Вујићка.
Марина, кћи му — — — — — Т. Лукаћка.	Олга, жена пријатељица, ка- луђерица — — — — — Љ. Динићка.
Велики маршал пољског сабора Бакаловић.	Ксенија } — — — — — Д. Васиљевићка.
Одовалски, пољски племић — Марковић.	Јелена } калуђерице — — — — — Д. Свмићева.
Комла, хетман козачки — — — — — Васиљевић.	Алексија } — — — — — Д. Стефановићка.
Епископи, палатини, кастелани, сенатори, скупштинари и т. д.	Вратарка у манастиру — — — — — Д. Туцаковићева.
	Рибарче — — — — — З. Ђуришићева.
	Прокоп, Рус — — — — — Мицић.

Руски ббјари; војници. — Збива се 1605—1606. најпре у Кракови, за тим у једном руском манастиру, на Кремљу у Москви.

У недељу 14. (26.) јуна: „**Риђокоса**“. Позоришна игра у 3 чина, с певањем, написао Ш. Лукачи, превео Ђ. П. Музика од Еркла.

Свирачки збор ц. и кр. 70. пешачке пуковније петроварадинске свираће ове комаде: 1. Пичман: „Корачница“. — 2. Росини: Увод у оперу: „Танкред“. — 3. Фарбах: „Лепе парискиње“. — 4. Сметана: „Потпури“ из опере: „Продана невеста.“ — 5. Суше: „Краљица Христина“. Гавота.

Улазнице могу се добити у књижарници Браће М. Поповића од 8—12 сахата пре подне, и од 3—5 после подне, а после у позоришној благајни.

Почетак тачно у 8 сахата у вече.